

Veilig, verantwoord en gezond zonnen...

Zonnestudio's anno 2011

Moderne zonnestudio's bieden de mogelijkheid op een veilige en verantwoorde wijze gebruik te maken van de zonnebank, zowel voor de cosmetische en ontspannen effecten als voor de positieve gezondheidseffecten van UV-licht.

In dit beleidsdocument geeft de branchevereniging Samenwerking Verantwoord Zonnen (SVZ) een beeld van de zonnestudio anno 2011.

In dit document komen aan de orde:

- 1 SVZ, ontstaan, achtergrond en samenwerking
- 2 Zonnebanken voorzien in een behoefte
- 3 Veiligheid van zonnebanken in zonnestudio's, Europese norm
- 4 Kwaliteit van zonnestudio's, Code voor de Praktijkuitoefening
- 5 Gezondheidseffecten van UV-licht
- 6 Berichtgeving in de media
- 7 Zonnebanken elders
- 8 Relatie met de zon en zonnen buiten

Mei 2011

1 SVZ, ontstaan, achtergrond en samenwerking

- Samenwerking Verantwoord Zonnen (SVZ) is de branchevereniging van zonnestudio's, fabrikanten van zonneapparatuur en leveranciers van zonneapparatuur. De vereniging is opgericht in 1987 met als doel veilig en verantwoord gebruik van zonnebanken in Nederland te bevorderen. ¹⁾
- Tot de doelstellingen behoort ook het tegengaan van overmatig zonnen in algemene zin. Overmatige of ongecontroleerde blootstelling aan zonlicht (UV-licht) kan onder meer huidkanker veroorzaken.
- SVZ wil echter ook de positieve effecten van UV-licht tot hun recht laten komen. Hoewel hiervoor vroeger ook al de nodige aanwijzingen waren, komt er met name de laatste jaren vanuit de wetenschap steeds meer duidelijkheid over dit onderwerp.
- Zowel op het punt van veiligheid als wat betreft positieve effecten van UV-licht volgt SVZ steeds nauwlettend wat hierover wordt gepubliceerd vanuit de wetenschap. Zij verwerkt dit zoveel als mogelijk in haar beleid, gericht op verantwoorde ondernemersdoelstellingen van de leden. Hiernaast neemt SVZ uiteraard de geldende wet- of regelgeving in acht.
- SVZ verenigt en vertegenwoordigt ruim 200 ondernemingen, voor het overgrote deel zonnestudio's maar ook de belangrijkste fabrikanten en leveranciers van zonneapparatuur in Nederland.
- SVZ stelt zich op als een loyale partij die streeft naar consensus op een gevoelig terrein met veel verschillende belanghebbenden. De vereniging wordt als een serieuze en gewaardeerde gesprekspartner beschouwd door aanverwante branches, Europese organisaties, instellingen op het gebied van preventie, overheidsinstanties en tevens vertegenwoordigers van medische specialismen.
- SVZ is medeoprichter van en deelnemer in het Platform Verstandig Zonnen ²⁾. Hierin participeren naast SVZ de brancheorganisaties van schoonheidsspecialisten (ANBOS) en fabrikanten en importeurs van cosmetica (NCV), de beroepsvereniging van huidtherapeuten (NVH), het Nationaal Huidfonds en KWF Kankerbestrijding.
Het Platform heeft als doel duidelijke en eensluidende voorlichting te geven over zonnen. Daartoe worden onder meer de 'Tien Gouden Regels voor verstandig zonnen' uitgegeven met een samenvatting van de belangrijkste adviezen over een verstandige omgang met UV-licht, zowel buiten en als op de zonnebank.
- SVZ streeft er steeds naar het aantal leden te verhogen. Daarmee wil zij bereiken dat in zo breed mogelijke kring het beleid van veiligheid en kwaliteit dat SVZ voorstaat, wordt gevolgd. Zo kan het SVZ-lidmaatschap uitgroeien tot een 'keurmerk' gaan vormen dat bepaalde garanties biedt.

2 Zonnebanken voorzien in een behoefte

- Mensen hebben van nature behoefte aan zon. Dit voor een gezonde kleur, voor een gevoel van ontspanning en welbevinden en om te profiteren van een aantal gezonde effecten van zonlicht. Deze behoefte is er ook als er buiten geen of weinig zon is, als men door omstandigheden weinig buiten komt of als men de huid wil laten wennen aan veel UV-licht voorafgaand aan een vakantie naar een land waar veel zon schijnt (zonvakantie, wintersport). Tevens komt het voor dat men niet graag in de zon buiten verkeert maar wel de behoefte heeft aan zonlicht.
- Zonnestudio's willen voorzien in deze behoefte, gebruikmakend van de mogelijkheden die de moderne techniek biedt. Dit echter wél op een veilige en verantwoorde manier, zonder mensen risico's te laten lopen.
- Zonnestudio's – en de leveranciers van hun apparatuur – zijn er als deskundigen op dit terrein terdege van doordrongen dat teveel UV-licht schadelijk is. Daarom gaan zij in de eerste plaats uit van de bekende uitspraak: 'Geniet, maar met mate...'. Daarnaast zijn en worden er allerhande maatregelen genomen die hieronder nader worden genoemd.

- De toename van huidkanker in Nederland ontgaat SVZ niet en baart haar zorgen. Alleen al qua aantallen is dit echter niet toe schrijven aan zonnestudio's. De toename heeft vooral te maken met vakantiepatronen en zongedrag in het gewone leven.
Hierbij kan nog worden vermeld dat toonaangevende dermatologen aangeven dat de ontwikkeling van huidkanker bij een mens een proces is van vele, zo niet tientallen jaren. Hiermee lijkt de huidige toename van huidkanker vooral te kunnen worden toegeschreven aan een periode waarin de voorlichting en de waarschuwingscampagnes nog minder intensief waren. En voor zonnestudio's golden nog niet de huidige, wetenschappelijk goed onderbouwde technische veiligheidsmaatregelen, een strikte leeftijdsgrens en een verplichte professionele begeleiding van de klanten. Inmiddels is dat alles geheel anders.
- Maar hoe dan ook, SVZ is zich er goed van bewust dat voor nu en de toekomst de zonnebank en de omgang daarmee kritisch liggen. Indien genoemde veiligheidsmaatregelen in acht worden genomen, kunnen zonnestudio's – naast cosmetische aspecten – echter ook een belangrijke bijdrage leveren aan welbevinden en gezondheid.

3 Veiligheid van zonnebanken in zonnestudio's, Europese norm

- Voor zonnebanken in zonnestudio's en de wijze waarop deze ter beschikking worden gesteld aan de klant, geldt in Nederland sinds medio 2007 een Europese norm die na een overgangperiode sinds medio 2008 wordt gecontroleerd en gehandhaafd door de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA), in de wandeling de '0,3-norm' genoemd.
- Deze 0,3-norm is in opdracht van de Europese Unie opgesteld door een breed samengestelde wetenschappelijke commissie, Scientific Committee on Consumer Products (SCCP). De norm houdt onder meer in:
 - Zonnebanken mogen niet meer UV-licht (UV-straling) afgeven dan 0,3-Watt/m². Dit is vergelijkbaar met bijvoorbeeld de zonnestralen aan de Zuid-Europese stranden rond het middaguur.
 - Zonnestudio's zijn verplicht met hun klanten een goede 'intake' te houden. Hierbij wordt aan de hand van een huidanalyse ³⁾ een zonnekuur opgesteld en geadviseerd, met duur, aantal en frequentie van de sessies. In het gesprek spelen ook eventuele persoonlijke en/of medische omstandigheden een rol.
 - In zonnestudio's moeten duidelijke waarschuwingen zijn aangebracht over de mogelijke risico's van (overmatig) zonnebankgebruik.
 - Een brillette voor bescherming van de ogen moet in de zonnestudio bij de zonnebank gemakkelijk voorhanden zijn, met bijbehorende aanwijzingen.
 - Het gebruik van zonnebanken in zonnestudio's is niet toegestaan voor personen jonger dan 18 jaar. (Dit houdt verband met het verhoogde risico op huidbeschadiging door UV-licht bij personen wiens huid tot op genoemde leeftijd nog in ontwikkeling is.)
- SVZ heeft vanuit haar doelstellingen van veiligheid en verantwoord zonnebankgebruik de komst van de Europese norm van harte omarmd. Dit mede omdat deze voor de consument duidelijkheid schept. SVZ heeft dan ook van meet af aan nauw samengewerkt met de Voedsel en Waren Autoriteit om de invoering van de norm in goede banen te leiden en naderhand de controle en handhaving op effectieve wijze te laten plaatsvinden.
- De Europese norm geeft als een formele regel een fundament aan de al lang bestaande beleidstraditie en activiteiten van SVZ. Op eigen initiatief is steeds al gezocht naar de juiste (beperkte) hoeveelheid UV-licht die zonnebanken mogen afgeven. Een scherpe leeftijdsgrens was regelmatig onderwerp van discussie. Vanaf het allereerste begin is gewezen op het belang van een goede 'intake' met huidanalyse en bijbehorend advies over de zonnekuur. Afhankelijk van het huidtype was – en is – dit advies het gebruik van de zonnebank te beperken tot gemiddeld 20 minuten per keer en in totaal niet meer dan 40 keer per jaar. Daarnaast verspreidt SVZ al vele jaren voorlichtingsmateriaal en informatieposters.
- De Voedsel en Waren Autoriteit heeft de Nederlandse aanpak van de in- en doorvoering van de 0,3-norm als voorbeeld gesteld bij collega-instanties in andere Europese landen die samenwerken in het Product Safety Enforcement Forum of Europe (Prosafe). SVZ verleent hierbij ondersteuning en draagt de Nederlandse aanpak ook uit binnen de Europese organisatie voor de zonnebranche, de European Sunlight Association (ESA).

4 Kwaliteit van zonnestudio's, Code voor de Praktijkuitoefening

- De zonnestudio's die zijn aangesloten bij SVZ, hanteren sinds 2008 een strikte Code voor de Praktijkuitoefening ⁴⁾. Dit om naast alle genoemde veiligheidsaspecten ook de verdere kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen. Daartoe komen in de Code behalve de veiligheid volgens de 0,3-norm ook zaken aan de orde als de (verplichte) deskundigheid van de medewerkers in de zonnestudio, hygiëne, reclameuitingen en de procedure bij klachten.
SVZ-leden die zich niet (goed) houden aan de Code, kunnen daarop worden aangesproken door het bestuur van de vereniging. In het uiterste geval kunnen zij worden geroyeerd.
- SVZ heeft tot 2009 via een eigen opleidingsinstantie gedurende vele jaren opleidingen verzorgd voor medewerkers van zonnestudio's . In 2009 is dit overgedragen aan het opleidingsinstituut LOI. Hierbij heeft SVZ de inhoudelijke kanten van het opleidingsprogramma ingevuld.
- SVZ organiseert voor haar leden jaarlijkse workshops over veiligheid, kwaliteit, de omgang met klanten en procedures in de zonnestudio.
Vanaf 2009 worden alle aangesloten zonnestudio's elk jaar bezocht door een 'mystery guest'. Zijn bevindingen vormen de basis voor een rapportage aan de leden hoe de kwaliteit zich in het algemeen ontwikkelt en hoe zich daartoe de kwaliteit van individuele zonnestudio verhoudt.
- SVZ wil naast de persoonlijke kwaliteit van de medewerkers ook stimuleren dat de inrichting en uitstraling van de zonnestudio's bij de klanten een bewuste omgang met UV-licht bevorderen.
- Via haar website www.svzinfo.nl probeert SVZ – naast verstrekken van alle relevante feitelijke informatie – een open, publieke discussie over zonnestudio's en verantwoord zonnen te entameren.
Zowel klanten als zonnestudio's zelf kunnen hier lering uit trekken. Op een besloten deel van de website kunnen leden onderling kennis en ervaring uitwisselen.

5 Gezondheidseffecten van UV-licht

- SVZ heeft in de loop der jaren veel kennis over de zon, UV-licht en zonnebanken opgebouwd. Zij verricht op dit punt zelf geen (wetenschappelijk) onderzoek maar laat dit over aan medisch specialisten en andere wetenschappelijke onderzoekers.
SVZ schikt zich in haar beleid graag naar de uitkomsten van zulk onderzoek. De inzet bij de invoering van de door wetenschappers opgestelde Europese '0,3-norm' getuigt hiervan.
- SVZ ondersteunt waar mogelijk wetenschappelijk onderzoek, met financiële middelen of faciliteiten. Tot de organisaties die worden ondersteund, behoren onder meer het Nationaal Huidfonds ⁵⁾ dat zich inzet voor de bestrijding van huidziekten, en het Sunlight Research Forum ⁶⁾ dat onderzoek naar de effecten van blootstelling van UV-licht stimuleert en faciliteert.
- Wetenschappelijk onderzoek is ook een regelmatig terugkerend agendapunt voor het eerder genoemde Platform Verstandig Zonnen waarin SVZ deelneemt.
- Zoals SVZ onderzoek naar de nadelige effecten van (teveel) UV-licht volgt, kijkt de branchevereniging ook naar de toenemende stroom aan berichten en wetenschappelijke publicaties die stellen dat gematigd zongebruik – en daardoor de natuurlijke aanmaak van vitamine D3 in het lichaam – noodzakelijk is voor een goede gezondheid, helpt bij de genezing van diverse huid-, bot- en spierziekten en preventief kan werken bij onder meer dikkedarm-, borst- en prostaatkanker.
Een en ander blijkt onder meer uit recente rapporten van de Gezondheidsraad en de Signaleringscommissie Kanker (SCK) van KWF Kankerbestrijding en een publicatie van dermatoloog dr. H.J. van der Rhee onder de titel 'Zonnen mag, een nieuwe visie op zon en gezondheid'.

6 Berichtgeving in de media

- SVZ bestrijdt 'schijnwetenschap' die ontstaat door publicaties in de media naar aanleiding van wetenschappelijk onderzoek. Deze publicaties zijn vaak misleidend en brengen klanten van zonnestudio's – die daar trouw alle veiligheidsregels volgen – in verwarring en jagen hen volkomen onterecht schrik aan.
- Voorbeelden hiervan zijn:
 - Enige tijd geleden heeft het Internationale Agentschap voor Onderzoek naar Kanker (IARC), onderdeel van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de zonnebank ondergebracht in de hoogste risicogroep wat betreft het risico op huidkanker. De media brachten dit als groot 'nieuws'. In sommige artikelen werd de zonnebank vergeleken met arsenicum, asbest of tabak. (Deze vergelijking kwam niet van de wetenschappers maar van journalisten.) De vergelijking is onzinnig en slaat alleen op het feit dat het gaat om dezelfde risicogroep. Daarin staan bijvoorbeeld ook bier en rode wijn. En al sinds 1992 de zon zelf.
De artikelen gingen volledig voorbij aan gewoon verstandig gebruik van de zonnebank – net als bij andere genoemde producten – en het goed begeleid zonnebankgebruik in de zonnestudio. Helaas echoën vooral de dramatische, onjuiste vergelijkingen nog steeds na.
 - Vorig jaar verschenen in diverse media berichten onder de kop dat zonnebanken het risico op huidkanker met 75% verhogen. De berichten waren gestoeld op uitingen van Amerikaanse Food and Drug Administration (FDA). De FDA baseerde zich op zijn beurt op onderzoek van het American Association for Cancer Research. In dit onderzoek is gekeken naar mensen die meer dan 50 uur (!) per jaar op de zonnebank gaan. Voor de zonnestudio's in Nederland wordt per jaar een maximaal gebruik van de zonnebank van ca. 40 keer, gedurende 15 á 20 minuten, aangehouden. Dit is totaal zo'n 12 uur. Hierbij moet ook nog worden aangetekend dat in de Verenigde Staten géén leeftijdsgrens geldt en dat de hoeveelheid UV-licht van zonnebanken niet is begrensd.
Het hoeft geen betoog dat in dergelijke berichten appels met peren worden vergeleken.
 - Regelmatig wordt in de media beweerd dat de zonnebank alleen UV-A-licht afgeeft en geen UVB-licht. Dit UVB-licht heeft het beoogde effect van bruining en de aanmaak van vitamine D. Het eerstgenoemde licht zou alleen maar risico's op verbranding en huidkanker geven.
Technische specificaties van de moderne zonnebank tonen aan dat er effectief licht wordt afgegeven met een spectrum tussen de 295 en 340 nanometer. Van 295 tot 320 nanometer is dit licht uit het UVB-gebied. Van 320 nanometer tot 340 nanometer komt het licht uit het UVA-gebied.
Duidelijk is dat de moderne zonnebank óók het benodigde en gewenste UVB-licht afgeeft. Alle risico's van zowel UVA- als UVB-licht worden verdisconteerd in het advies dat men in de zonnestudio's krijgt voor een zonnekuur.

7 Zonnebanken elders

- Het is op vele plaatsen in Nederland mogelijk om gebruik te maken van een zonnebank, anders dan in een zonnestudio. Denk onder andere aan zwembaden of wellnesscentra. Vaak worden deze aangeduid als 'zonnepunten'. In veel gevallen zijn deze alleen uitgerust met een muntautomaat om de zonnebank te starten, zonder verdere begeleiding.
- Ook voor zonnebanken en zonnebankgebruik op deze plaatsen gelden de regels die voortvloeien uit de Europese O,3-norm met de bijbehorende controle en handhaving door de Voedsel en Waren Autoriteit. Er gelden echter niet de (extra) eisen die SVZ stelt aan de aangesloten zonnestudio's in de sfeer van veiligheid, kwaliteit, hygiëne, professionaliteit en persoonlijke begeleiding. Dit alles zoals vastgelegd in de Code voor de Praktijkuitoefening.
- Eerder is al aangegeven dat SVZ streeft naar verhoging van het aantal leden om hiermee haar beleid van veiligheid en kwaliteit – en de Code voor de Praktijkuitoefening – te verspreiden in zo breed mogelijke kring. Naast zonnestudio's kunnen ook hierboven genoemde bedrijven die zonnebanken exploiteren als nevenactiviteit, toetreden als lid.
Desgewenst stelt SVZ tevens informatiemateriaal ter beschikking van aanverwante brancheorganisaties ter eigen verdere verspreiding.

- In dit verband wil SVZ tevens stimuleren dat vanuit de (nationale) overheid maatregelen worden genomen die overal in Nederland veilig en verantwoord zonnen bevorderen – en waar mogelijk zelfs afdwingen.
- Er is een (beperkt) aantal mensen dat een zonnebank aanschaft voor gebruik thuis. Net als bij veel andere risico-producten is hier geen zicht op de wijze van gebruik. Op het punt van veiligheid kan echter wel worden gezegd dat de hoeveelheid UV-licht die deze privé-zonnebanken mogen afgeven in nog sterkere mate is beperkt dan zonnebanken voor zonnestudio's. Zij geven veel minder UV-licht af. Daarnaast leveren fabrikanten bij zonnebanken voor thuisgebruik duidelijke gebruiksaanwijzingen met grote nadruk op de eigen verantwoordelijkheid voor veiligheid en gezondheid.

8 Relatie met zonnen buiten

- Hoewel SVZ zich primair richt op zonnestudio's, is er ook een duidelijke relatie tussen het gebruik van de zonnebank in een studio en verblijf in de zon buiten:
 - Hoewel vaak anders wordt beweerd, zijn de effecten (en risico's) van blootstelling aan het UV-licht van de zonnebank of van de zon buiten gelijk. (In die zin is het ook logisch dat het Internationale Agentschap voor Onderzoek naar Kanker (IARC) de zonnebank heeft ondergebracht in zelfde risicocategorie als de zon.) Over een bezoek aan de zonnestudio kan dus niet wordt gezegd dat dit gevaarlijker is dan zonnen in de zon.
 - Juist omdat de effecten van UV-licht binnen en buiten gelijk zijn en er binnen SVZ in de loop der jaren veel kennis over UV-licht is opgebouwd, heeft SVZ als doelstelling óók een bijdrage te leveren aan verantwoord zonnen buiten. Daarom neemt SVZ actief deel aan het eerder genoemde Platform Verstandig Zonnen waarin wordt overlegd over veiligheid en voorlichting bij zonnen in brede zin.
 - SVZ verbaast zich over het gemak waarmee soms met de boze vinger wordt gewezen naar zonnestudio's terwijl voorbij wordt gegaan aan situaties in de zon buiten die vele malen méér risico's in zich hebben, zoals hele dagen op het strand of op een zomerfestival. Bekend voorbeeld is de zon- en strandvakantie. Als iemand een strandvakantie van een week houdt in Spanje, is er al gauw sprake van zeven dagen van gemiddeld vier à vijf uur verblijf op het strand en in de zon. Zo krijgt hij of zij gedurende 25 à 35 uur UV-licht op zijn lichaam. Omgerekend betekent dit dat één week op het Spaanse strand gelijk staat aan vier à vijf jaar gebruik van de zonnebank in een zonnestudio, gespreid volgens de regels voor verantwoord zonnen.

1) Zie voor meer achtergronden en informatie over SVZ de website www.svzinfo.nl

2) Zie voor meer informatie over het Platform Verstandig Zonnen www.verstandigzonnen.nl

3) Een voorbeeld van een formulier voor een 'intake' en huidanalyse is te vinden op www.svzinfo.nl/intake.pdf

4) De Code voor de Praktijkuitoefening van SVZ is te vinden op www.svzinfo.nl/code.pdf

5) Informatie over het werk van het Huidfonds is te vinden op www.huidfonds.nl

6) Zie voor actueel onderzoek de website van The Sunlight Research Forum, www.sunlightresearchforum.eu